

Anna Ageyeva

Uniwersytet Wrocławski

Julianna Szczerbak

Uniwersytet Wrocławski

Współdziałanie nauki i przemysłu na przykładzie Wrocławskiego Parku Technologicznego S.A.

Wstęp

Celem autorów artykułu jest wskazanie form wsparcia, jakie mogą zostać udzielone przez parki technologiczne, zwłaszcza Wrocławski Park Technologiczny S.A. Parki technologiczne mają zapewnić korzystne warunki dla rozwoju innowacyjnych przedsiębiorstw. Są obecnie najbardziej rozwiniętym pod względem organizacyjnym i koncepcyjnym typem ośrodka innowacji, tworzą również nowe miejsca pracy, optymalizują warunki transferu technologii i komercjalizacji. Współczesna gospodarka potrzebuje dynamicznego otoczenia, gdzie ważnym elementem jest generowanie zdolności innowacyjnych. Istniejące na całym świecie parki technologiczne tworzą tzw. struktury gospodarcze XXI wieku.

Parki technologiczne w Polsce

Funkcjonowanie parków technologicznych jest regulowane przez ustawę z dnia 20 marca 2002 r. o finansowym wspieraniu inwestycji, Dz.U. z 2002 r. Nr 41, poz. 363, Nr 141, art. 2, pkt 15, poz. 1177 oraz Dz.U. z 2003 r. Nr 159, poz. 1537, Nr 238, poz. 2390 i Nr 273, poz. 2703 oraz z 2005 r. Nr 85, poz. 727. Park Technologiczny to zespół wyodrębnionych nieruchomości wraz z infrastrukturą techniczną, utworzony w celu dokonywania przepływu wiedzy i technologii pomiędzy jednostkami naukowymi – w rozumieniu art. 3 pkt 4 ustawy z dnia 12 stycznia 1991 r. o Komitecie Badań Naukowych¹ – a przedsiębiorcami, oferujący przedsiębiorcom wykorzystującym nowoczesne technologie usługi w zakresie doradztwa w tworzeniu i rozwoju przedsiębiorstw, transferu technologii oraz przekształcania wyników badań naukowych i prac rozwojowych w innowacje technologiczne, a także stwarzający tym przedsiębiorcom możliwość pro-

¹ Dz.U. z 2001 r. Nr 33, poz. 389 oraz z 2003 r. Nr 39, poz. 335.

wadzenia działalności gospodarczej przez korzystanie z nieruchomości i infrastruktury technicznej na zasadach umownych². Celem dokonywanych inicjatyw parków technologicznych jest zapewnienie korzystnych warunków do rozwoju innowacyjnych firm, tworzenia nowych miejsc pracy, transferu i komercjalizacji technologii, rozwoju i urynkowienia nowych produktów oraz tworzenia klastrów³.

Parki technologiczne istniejące prawie od 60 lat nawiązują do dziewiętnastowiecznej Marshallowskiej koncepcji dystryktów przemysłowych. Skupienie na zamkniętym obszarze przedsiębiorstw i usług z nimi związanych wywołuje „efekty synergiczne”, wraz z działalnością B+R i możliwością finansowania ryzyka są podstawy do stworzenia środowiska innowacyjnego.

Park technologiczny oferując przedsiębiorcom ulgi w podatkach lokalnych, transfer wiedzy i technologii, doradztwo bądź pomoc w złatwianiu formalności związanych z inwestycjami i działalnością gospodarczą oraz rozwiniętą infrastrukturę techniczną przygotowaną pod inwestycje po konkurencyjnych cenach, zdobywa zainteresowanie młodych, innowacyjnych przedsiębiorstw. Tworzy kompleks gospodarczy, w którym wspomaga młode, innowacyjne przedsiębiorstwa skupione głównie na rozwoju branż technologicznie zaawansowanych, jak również optymalizuje warunki związane z transferem wiedzy z instytucji naukowych do praktyki gospodarczej.

Parki technologiczne skupiają w jednym miejscu zarówno instytucje naukowo-badawcze, które oferują nowe rozwiązania technologiczne, jak również innowacyjne firmy poszukujące nowych szans rozwoju, a także tzw. *venture capital*, czyli finansowe instytucje wysokiego ryzyka. Przedsiębiorstwa innowacyjne mogą skorzystać z otoczenia biznesu w zakresie finansowania, doradztwa oraz szkoleń.

Pierwszy park technologiczny, Bohanson Research Park, został utworzony w 1948 r. w Menlo Park (USA). Jednak najbardziej znaną z omawianych inicjatyw był powołany w 1951 r. Stanford Research Park przy Uniwersytecie Stanforda, który z czasem rozrastając się, stał się zaczątkiem Doliny Krzemowej. Obecnie działa na świecie ponad 900 tego typu ośrodków, zlokalizowanych praktycznie we wszystkich państwach wysoko rozwiniętych.

Pierwszym polskim parkiem technologicznym jest Poznański Park Naukowo-Technologiczny, który został powołany w maju 1995 roku, w ramach działalności statutowej i gospodarczej Fundacji Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza. Pozy-

² Ustawa z 29 sierpnia 2003 r. o zmianie ustawy o finansowym wspieraniu inwestycji oraz ustawy o warunkach dopuszczalności i nadzorowaniu pomocy publicznej dla przedsiębiorców (Dz.U. Nr 159, poz. 1537).

³ <http://www.mg.gov.pl/Gospodarka/Innowacyjnosc/Instrumenty+wsparcia+innowacyjnosc+przedsiębiorców/Sieci+i+instytucje+wspierające+innowacyjne+przedsiębiorstwa/Parki+Technologiczne.htm> (dostęp: 2 grudnia 2009).

skano ok. 3 ha terenu oraz wiele zdekapitalizowanych nieruchomości (teren gazowni miejskiej). Po wykonaniu niezbędnych prac adaptacyjnych uruchomiono tam: Zakład Doświadczalny Syntezy Chemicznej, Centrum Technologii Wydziału Chemii UAM oraz Centrum Badań Archeologicznych. Obecnie w Polsce jest około 30 parków technologicznych i naukowo-technologicznych.

Formy wsparcia oferowane przez parki technologiczne

Parki technologiczne oferują różnorodne usługi podmiotom, które mają siedzibę zlokalizowaną na ich terytorium. Usługi zależą od rodzaju działalności prowadzonej w parku, jego profilu działania oraz rodzaju samego parku – park naukowy, badawczy, naukowo-badawczy, naukowo-technologiczny, przemysłowo-technologiczny, technopol itp. Usługi te z zasady stanowią pomoc publiczną dla przedsiębiorców, na rzecz których są świadczone. Wynika to z faktu, iż przedsiębiorcy korzystają z oferty parków na warunkach korzystniejszych niż oferty rynkowe. Różnica pomiędzy rynkową wartością usługi a kosztem tej samej usługi w ramach parku stanowi dla przedsiębiorstwa charakter pomocy publicznej. Odpowiedzialność dotycząca prawidłowej oceny występowania pomocy publicznej spoczywa na podmiocie udzielającym wsparcia. Dlatego podmiot zarządzający danym parkiem technologicznym powinien dokonać oceny, czy dane działanie stanowi pomoc publiczną, czy też nie.

Powyższa zasada w odniesieniu do beneficjentów działania 5.3 Wspieranie ośrodków innowacyjności została zapisana w § 9 ust. 4 umowy o udzielenie wsparcia w ramach działania Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka, 2007–2013⁴. Zgodnie z nią, pomoc publiczna i pomoc *de minimis* udzielona przedsiębiorcy przez park stanowi różnicę pomiędzy odpłatnością za korzystanie z usług na warunkach rynkowych a faktycznie poniesioną płatnością przez przedsiębiorcę. W przypadku, gdy cena rynkowa nie jest możliwa do ustalenia, wielkość pomocy publicznej i pomocy *de minimis* wylicza się z uwzględnieniem następujących zasad:

- 1) odpłatność za korzystanie z usług na warunkach rynkowych ustala się jako koszt wytworzenia usługi przez ośrodek innowacyjności powiększony o marżę;
- 2) marżę ustala się jako podwojony roczny wskaźnik rentowności obrotu brutto dla sekcji PKD – obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej, publikowany przez Główny Urząd Statystyczny w roku poprzedzającym rok zastosowania. Marża nie może być mniejsza od stopy referencyjnej Narodowego Banku Polskiego obowiązującej w ostatnim dniu roboczym roku poprzedzającego rok zastosowania.

⁴ http://www.sgh.waw.pl/ogolnounczelniane/fundusze_europejskie/o_funduszach/nss_2007_2013/poig/ (dostęp: 5 grudnia 2009).

Wyliczenie ceny rynkowej usługi oraz określenie ceny usługi oferowanej przez park jest bardzo istotne dla oceny wartości pomocy przekazanej konkretnemu beneficjentowi i pozwala kontrolować kwoty pomocy publicznej już udzielonej w celu nieprzekroczenia dozwolonych progów tejże pomocy. Aby zachować jednolitość stosowania zasad przez wszystkie parki, należy porównać co najmniej 3 oferty do ustalenia ceny rynkowej. Konieczne jest jednocześnie odwołanie się do ofert z tego samego rynku, na którym usługi są świadczone. Do ustalenia ceny rynkowej należy zdefiniować rynek właściwy. Za rynek właściwy uznaje się rynek usług, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości i jakość są uznawane przez ich nabywców za podobne oraz oferuje się je na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj, właściwości, preferencje konsumentów oraz znaczące różnice cen i koszty transportu, panują zbliżone warunki konkurencji. Biorąc pod uwagę powyższą definicję, można zastosować inne podejście do porównania cen np. usług wynajmu (zwyczajowo powiązanych z cenami na lokalnym rynku), a inne do porównania cen np. usług szkoleniowych (w tym wypadku rynkiem właściwym mógłby być obszar całego kraju). W wypadku parków technologicznych nie będących beneficjentami POIG nie ma przeciwwskazań do używania również tej definicji.

Wrocławski Park Technologiczny S.A.

Wrocławski Park Technologiczny (WPT) został utworzony w 1998 r., w efekcie porozumienia, którego sygnatariuszami były władze samorządowe, jednostki uczelniane, Dolnośląska Izba Gospodarcza oraz instytucje prywatne. Statutowym celem spółki jest stymulacja rozwoju przemysłu zaawansowanych technologii przez stworzenie warunków do wykorzystania naukowego i ekonomicznego potencjału Wrocławia i regionu. We Wrocławskim Parku Technologicznym ulokowało się 100 firm z sektora wysokich technologii, które zajmują 30 tys. m² powierzchni biurowej, laboratoryjnej i produkcyjnej. Jest to największa liczba przedsiębiorstw z zakresu wysokich technologii w Polsce⁵. Tabela 1 przedstawia firmy i instytucje, które przynależą do WPT.

Działalność WPT koncentruje się na kreowaniu warunków do wykorzystania potencjału naukowego i przemysłowego Wrocławia i regionu, ułatwieniu budowania prototypów i wytwarzania innowacyjnych produktów i usług oraz komercjalizacja wyników naukowych. Celem WPT jest transfer nowych technologii do istniejących i nowo tworzonych podmiotów gospodarczych oraz prowadzenie prac badawczo-rozwojowych i wdrożeniowych w dziedzinie nauk biotechnologicznych i technicznych.

⁵ <http://www.wroclaw.pl/m3554/p6669.100.0.aspx> (dostęp: 2 grudnia 2009).

Specjalizacja WPT zawiera następujące pozycje: Information and Communication Technologies (ICT), przetwórstwo rolno-spożywcze, przemysł chemiczny, elektromaszynowy, ochrona środowiska oraz energetyka.

Wrocławski Park Technologiczny oraz inne parki technologiczne odgrywają ważną rolę w zapewnieniu warunków do stworzenia nowych miejsc pracy, zwiększenia liczby nowych powstających firm w danym sektorze, skomercjalizowania nowych technologii z instytucji sektora badawczo-rozwojowego oraz uruchomienia platform wymiany wiedzy między przedsiębiorstwami oraz między przedsiębiorstwami a sektorem B+R.

Tabela 1. Firmy i instytucje WPT

Użytkownicy	Liczba podmiotów	Zatrudnienie
Małe firmy technologiczne	27	45
Pozostałe małe i średnie firmy	34	92
Firmy z kapitałem zagranicznym	19	380
Instytucje naukowo-badawcze	1	30
Inne instytucje	5	520
Łącznie	86	1067

Źródło: K.B. Matusiak, *Ośrodki innowacji i przedsiębiorczości w Polsce. Raport 2009*, Łódź-Warszawa 2009, s. 64.

Przedmiotem działania WPT w ramach realizacji celów statutowych jest⁶:

- zagospodarowanie i sprzedaż nieruchomości;
- wynajem nieruchomości;
- zarządzanie nieruchomościami niemieszkalnymi;
- wynajem maszyn i urządzeń biurowych;
- wynajem pozostałych maszyn i urządzeń;
- prace badawczo-rozwojowe w dziedzinie nauk technicznych;
- doradztwo w zakresie prowadzenia działalności gospodarczej oraz zarządzania;
- działalność związana z organizacją targów i wystaw.

W listopadzie 2007 r. WPT, na podstawie koncepcji prof. Tadeusza Trziszki z Uniwersytetu Przyrodniczego we Wrocławiu, podjął się utworzenia klastra żywnościowo-biotechnologiczno-biomedycznego o nazwie Nutribiomed. Idea powstania tego kompleksu polega na stworzeniu mocnej pozycji Polski na światowym rynku suplementów diety, nutraceutyków i preparatów biomedycznych,

⁶ <http://www.technologpark.pl/sub.php?p=13&lng=pl> (dostęp: 3 grudnia 2009).

opartych na naturalnych surowcach oraz na polskim *know-how*⁷. Wykonanie projektu jest zaplanowane na okres styczeń 2009–luty 2011. Całkowita jego wartość wynosi ok. 14 mln złotych

W skład klastra wchodzi 31 podmiotów, które obejmują następujące branże:

- 1) spożywcza;
- 2) kosmetyczną;
- 3) chemiczną;
- 4) farmaceutyczną;
- 5) produkcji dodatków do pasz;
- 6) wytwórstwa pasz i koncentratów;
- 7) przetwórstwa jaj;
- 8) weterynarii;
- 9) gospodarki odpadami.

Głównymi celami wymienionego projektu jest stworzenie nowej marki klastra, współpraca w zakresie działań marketingowych, rozwój i wdrażanie nowych technologii przez współpracę i realizację nowych projektów wdrożeniowych i inwestycyjnych oraz wspieranie członków klastra poprzez transfer wiedzy z ośrodków akademickich do jednostek gospodarczych.

Od Wrocławskiego Parku Technologicznego do Innopolis Wrocław

WPT 11 sierpnia 2009 r. podpisał umowę z Polską Agencją Rozwoju Przedsiębiorczości na realizację projektu „Od Wrocławskiego Parku Technologicznego do Innopolis Wrocław”. Projekt przeprowadzony w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka pochłonie 133 mln zł, z czego 72,5% stanowią środki z Unii Europejskiej – Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, 12,5% to dofinansowanie z budżetu państwa, a 15% wkład własny WPT. W ramach projektu powstanie kompleks budynków o charakterze biurowo-laboratoryjnym oraz zaplecze technologiczne (laboratoria i prototypownie). Budynki przeznaczone będą do wynajęcia dla małych i średnich firm innowacyjnych, prowadzących na terenie WPT działalność naukowo-badawczą, projektową, doświadczalną, wdrożeniową i produkcyjną. Projekt jest realizowany w ramach Programu Operacyjnego Innowacyjna Gospodarka 2007–2013.

WPT jest członkiem konsorcjum firm i instytucji zainteresowanych uczestnictwem w:

- projektach prowadzonych przez Europejską Organizację Badań Jądrowych CERN;
- projekcie ITER;

⁷ <http://www.technologpark.pl/files/download/programkonferencji.pdf> (dostęp: 5 grudnia 2009).

- budowie lasera na swobodnych elektronach XFEL, DESY, Hamburg;
- budowie synchrotronu GSI, Darmstadt;
- budowie stellaratora Wendelstein 7–X, Greifswald.

WPT jest też członkiem Europejskiej Platformy Technologicznej Zrównoważonej Energetyki Jądrowej (Sustainable Nuclear Energy Technology Platform – SNE-TP).

Omawiany Park ściśle współpracuje z Działem Transferu Technologii CERN (Conseil Européen pour la Recherche Nucléaire), aby przybliżyć możliwości transferu rozwiązań wypracowanych w tym największym światowym laboratorium przedsiębiorstwom polskim.

Obecnie WTP odgrywa kluczową rolę w projekcie ITER (International Thermonuclear Experimental Reactor), którego celem jest zbadanie możliwości produkowania na wielką skalę energii z fuzji jądrowej. W 2008 r. Projekt „Inkubator-Centrum Technologii” w konkursie „Regiostars” został wybrany do grona 26 najlepszych projektów współfinansowanych przez UE. W tym samym roku uznano go za wydarzenie roku przez magazyn „Forbes”.

Zakończenie

Dynamiczny rozwój gospodarczy i osiągnięcie przewag konkurencyjnych we współczesnym świecie przez poszczególne państwa i regiony jest w coraz większym stopniu uzależnione od szybkości pojawiania się na rynku nowych, innowacyjnych podmiotów gospodarujących. W wyniku tego wysiłki władz publicznych nastawione są na rozwój przedsiębiorczości oraz wzmocnienie procesów innowacyjnych. Dlatego komercjalizacja nowych technologii, transformacja wiedzy w nowe produkty, usługi, technologie czy rozwiązania organizacyjne narzucają konieczność używania właściwej infrastruktury, która obejmuje ośrodki innowacji i przedsiębiorczości. Dowodem postępu technologicznego w Polsce jest fakt, iż od 1990 r. liczba ośrodków innowacji i przedsiębiorczości systematycznie rośnie, osiągając 717 w połowie 2009 r.

Ze względu na skalę oraz zasięg tego zjawiska można je scharakteryzować jako fenomen rodzącej się gospodarki opartej na wiedzy, a jego istotnym elementem są powstające na całym świecie parki technologiczne, szczególnie zlokalizowane w dużych aglomeracjach miejskich o rozwiniętym zapleczu infrastrukturalnym, ekonomicznym i naukowo-badawczym; przykładem jest Wrocławski Park Technologiczny. Realizując projekty typu Nutribiomed lub „Od Wrocławskiego Parku Technologicznego do Innopolis Wrocław”, WPT rozwija warunki dla wykorzystania naukowo-przemysłowego potencjału Wrocławia i regionu oraz stymuluje rozwój przemysłu zaawansowanych technologii.

The cooperation of science and industry on the basis of Wrocław Technology Park

Summary

Pro-innovative institutions, namely science and technology parks, incubators and technology transfer centers constitute a crucial component of the innovation system of each country. They are responsible for the swift knowledge and innovation transfer, which ensures the generation of external benefits being the basis of the economic growth based on knowledge. One of the most vital relations in the innovation system is the cooperation of the science sector and business: innovation and technological development of a particular country depends on the functioning of this collaboration. In Poland exists a considerable number of pro-innovative institutions that are to create various channels of technology and innovation transfer between the science-research sector and industry. These institutions operate within different territorial, organizational, property and functional systems. Various types of these organizations try to meet the variety of needs that arise in relation to the innovation system and to customers' demands of different kinds. The institutions are relatively young as they are still organizing themselves, gathering material resources and experiences in network creation. The majority of such associations was established in the late 90s and at the beginning of the 21st century. The foundation of the younger ones was described in this paper. Among the most important matters brought up are the ways of support offered by technology parks. In 1998 Wrocław Technology Park was set up. It aims to transfer new technologies to the already existing and newly-established business entities and to perform research-development and implementation works in the field of biotechnological and technical sciences. By creating projects such as "Nutribiomed" or "From Wrocław Technology Park to Innopolis Wrocław" WPT facilitates the utilization of the scientific and industrial potential of Wrocław and the region and also stimulates the progress of the advanced technology industry.